

ЗАСАДИ РОЗВИТКУ, НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ В ОБ'ЄДНАННІ ГУРТКІВ РАНЬОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ «МАЛЯТКО»

Засади розвитку розроблені відповідно до Законів України «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту» та ґрунтуються на основних положеннях Базових програм розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі», «Впевнений старт», «Дитина» і визначають стратегію освітньої політики у об'єднанні гуртків раннього пізнавального розвитку дитини «Малятко»

Проблема готовності дитини до навчання в школі посідає одне з чільних місць. Дуже важливо, щоб дитина, прийшовши до школи, мала всі необхідні компоненти шкільної зрілості (особистісна, інтелектуальна і соціально-психологічна готовність до шкільного навчання).

1. Особистісна готовність охоплює такі якості дитини, які виявляються в позитивному ставленні до школи, готовності до початку навчання, усвідомленні себе майбутнім учнем.
2. Соціально-психологічна готовність передбачає якості, завдяки яким дитина може успішно спілкуватися з однолітками, дорослими, відповідно поводитися в школі, виконувати шкільні вимоги.
3. Інтелектуальна готовність передбачає наявність у дитини певного кругозору, знань. Мають бути сформовані основні психічні функції, мислення, логічна пам'ять, довільна увага та інші якості, необхідні для успішного оволодіння шкільною програмою.

Сьогодні, за різних соціально-економічних обставин, значна частина дітей не відвідує дошкільні навчальні заклади, в яких максимально забезпечується системний підхід до реалізації завдань дошкільної освіти, здійснюється планомірна, нефорсована підготовка дітей до школи впродовж усього дошкільного дитинства з урахуванням вікових, індивідуальних можливостей та новоутворень кожного вікового етапу.

Закон України від 06.07.2010 № 2442-VI «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу» передбачає надання обов'язкової дошкільної освіти всім дітям, які досягли 5-річного віку, через організацію груп підготовки до школи при загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладах.

Оскільки необхідно створити кожній дитині рівні можливості для здобуття дошкільної освіти, то виникає потреба у визначенні основних засад, цілей, напрямів, змісту, форм і методів навчання дітей, які не відвідують дошкільні навчальні заклади, щоб цілеспрямовано й ефективно забезпечувати процес розвитку дитини, її компетентності.

Мета і завдання

Метою організації об'єднань гуртків раннього розвитку «Малятко» є створення цілісної моделі навчання, виховання дітей дошкільного віку, розвиток їх життєвої компетентності.

Мета конкретизується в основних завданнях, що інтегрують навчальні, виховні й розвивальні аспекти:

- задоволення базових потреб особистості дитини (потреб в безпеці, любові та прихильності);
- реалізація в процесі роботи особистісно орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного, системного, інтегрованого та творчого підходів до організації навчально-виховного процесу у гурткахраннього пізнавального розвитку дитини «Малятко»;
- оптимальне поєднання форм організації навчально-виховної роботи: індивідуальної, групової, масової;
- створення належних умов для особистісного зростання кожної дитини (створення ситуацій успіху та підтримки), її психолого-педагогічний супровід;
- розвиток пізнавальних умінь, необхідних для загального розвитку й успішного навчання в початковій школі.

Підходи та принципи розвитку, навчання та виховання дітей.

Навчально-виховна робота з дітьми у гурткахраннього пізнавального розвитку дитини «Малятко» проводиться з урахуванням *гуманістичного, особистісно орієнтованого, системного, компетентнісного, інтегрованого, творчого, діяльнісного підходів.*

Зміст навчання дітей в гуртках відповідає таким принципам:

- Принципи зв'язку знань і вмінь з життям, який передбачає поєднання ознайомлення дітей з навколишнім середовищем, із наданням знань та їх можливим використанням.
- Принцип науковості знань.
- Принцип системності знань.
- Принцип виховної та розвивальної спрямованості знань.
- Принцип доступності знань.
- Принцип природо - відповідності.

Навчально-виховний процес здійснюється з урахуванням вікових особливостей розвитку дітей відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти й змісту Базових програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі», «Впевнений старт», «Дитина» спрямовується на формування шкільної зрілості (розумової, соціальної, емоційної), психологічної та фізичної готовності дітей до навчання в школі.

Навчання дітей у гурткахраннього розвитку дитини «Малятко»

передбачає;

- засвоєння на заняттях елементарних знань, які вибудовуються за принципом послідовності, поступового ускладнення з урахуванням рівня розвитку дітей і найближчих його перспектив;
- використання методів і прийомів навчання, розрахованих на образність, конкретність, емоційність мислення дітей;
- поступове підведення їх до мислення в поняттях, до узагальнених знань;
- урахування властивої дошкільникам швидкої втомлюваності від напруженої розумової діяльності, тривалого сидіння.

Домінуючими в навчальній діяльності є дидактичні, розвивальні ігри й вправи логіко-математичного, мовленнєвого, природознавчого, художньо-естетичного, рухового спрямування, практична продуктивна й творча художня діяльність. Гра посідає чільне місце в діяльності об'єднань «Маляtko» як ефективна організаційна форма, провідний метод та засіб розвитку, навчання і виховання дітей.

Навчальний план включає заняття з ознайомлення з навколишнім світом та природою, розвитку мовлення, формування математичних уявлень і логічного мислення, підготовки та навчання грамоти, ручної праці та підготовки руки до письма.

У перервах між заняттями та під час занять проводяться рухливі ігри.

Система навчання та виховання дітей

З метою реалізації освітнього стандарту і забезпечення на цій основі рівного нефорсованого стартового розвитку дітей система роботи з ними в гуртках раннього пізнавального розвитку «Маляtko» скеровується на їх соціально-моральний, емоційно ціннісний, пізнавальний, мовленнєвий, художньо-естетичний, креативний розвиток у різних сферах життєдіяльності.

Головне завдання **пізнавального розвитку** дітей – забезпечити формування системних знань про природне довкілля, предметне середовище, соціум, себе самого, причинно-наслідкові зв'язки та залежності у світі, розвиток пізнавальних психічних процесів і логіко-математичного мислення, оволодіння дітьми узагальненими способами розумової роботи, виховання допитливості, оптимізацію пізнавальної активності.

Основні завдання полягають у формуванні наступних життєвих компетентностей:

1. Пізнавальної, що забезпечує у вихованців інтерес до навчання, засвоєння початкових математичних уявлень.
2. Практичної, що сприяє навичкам роботи з зошитом та його сторінками, відпрацювання техніки виконання малюнків та математичних завдань, просторового уявлення (ліворуч, праворуч, знизу, зверху; над і під лінією, між лініями тощо), властивостям предметів (великий, малий, більший,

менший тощо), геометричних фігур (квадрат, прямокутник, коло, овал, трикутник тощо), техніки ігри.

3. Творчої, що забезпечує формування творчих здібностей: правильно класифікувати предмети за ознаками, видами, техніку виконання малюнків, застосовувати під час виконання завдань набуті знання про просторові уявлення, застосовувати під час виконання завдань набуті знання про властивості предметів, відрізняти геометричні фігури, самостійно виконувати вправи з логічними діями, вміти використовувати гру під час занять.
4. Соціально-комунікативної, що сприяє вихованню навичок самоконтролю та самооцінки виконаної роботи, колективної роботи та спілкування, використання набутих знань у побуті, працелюбності, старанності, сумлінного ставлення до праці, впевненості в своїх вміннях.

Пізнавальний розвиток здійснюється через формування загальної обізнаності дітей у всіх сферах життєдіяльності на основі активної практичної діяльності.

Логіко-математичний аспект пізнавального розвитку дітей має на меті формування математичної компетентності й розвиток інтересу до логіко-математичної діяльності. Основні завдання полягають у формуванні наступних життєвих компетентностей:

1. Пізнавальної, що забезпечує у вихованців інтерес до навчання, засвоєння початкових художніх знань.
2. Практичної, що сприяє навичкам:
  - лічити предмети, які по-різному розташовані на площині;
  - читати, записувати і порівнювати числа;
  - називати попереднє число і наступне;
  - складати і розв'язувати приклади на додавання і віднімання;
  - складати числові вирази та обчислювати їх значення;
  - користуватися математичними знаками і позначками;
  - розв'язувати прості арифметичні задачі на одну дію;
  - складати задачі за малюнками ті практичними діями; розпізнавати і називати прості геометричні фігури;
  - вимірювати за допомогою лінійки довжину відрізка у сантиметрах, будувати відрізки заданої довжини.
3. Творчої, що забезпечує формування творчих здібностей: знань про основні математичні правила, контури та форми фігур, графічних навичок, просторової орієнтації, вміння самостійно складати найпростіші задачі та приклади.
4. Соціально-комунікативної, що сприяє вихованню навичок самоконтролю та самооцінки виконаної роботи, колективної роботи та спілкування, використання набутих знань у побуті, працелюбності, старанності, сумлінного ставлення до праці, впевненості в своїх вміннях.

Він передбачає поступове формування умінь мислити, обґрунтовувати і

доводити правильність власних міркувань, розв'язувати нестандартні ситуації.

Мовленнєвий розвиток передбачає розвиток мовлення дітей, ознайомлення їх з літературними творами, підготовку до навчання грамоти, формування мовленнєвої компетентності (фонетичної, лексичної, діалоогологічної (розуміння зв'язного тексту), комунікативної).

Основні завдання полягають у формуванні наступних життєвих компетентностей:

1. Пізнавальної, що забезпечує у вихованців інтерес до навчання, засвоєння початкових граматичних знань.
2. Практичної, що забезпечує формування навичок застосування на практиці знань про: звуки голосні та приголосні, слово, речення, склад, букви, друковані літери, алфавіт.
3. Творчої, що забезпечує формування творчих здібностей: знань про словотворення, звуковий аналіз та зв'язне мовлення.
4. Соціально-комунікативної, що сприяє вихованню навичок самоконтролю та самооцінки виконаної роботи, колективної роботи та спілкування, використання набутих знань у побуті, працелюбності, старанності, сумлінного ставлення до праці, впевненості в своїх вміннях.

Під час реалізації програми на доступному рівні втілюються основні напрямки розвитку дітей:

- оволодіння грамотою (як видом мовленнєвої діяльності);
- розвиток умінь слухання і говоріння;
- розширення активного, пасивного і потенційного словника дітей;
- оволодіння навичками та вміннями розуміння та аналізу різних текстів;
- розкриття для дітей краси та багатства української мови, виховання через культуру мовлення;
- формування у дітей почуття мови.

Навчально-мовленнєва діяльність інтегрується з ігровою, руховою, пізнавальною, образотворчою, музичною, театральною діяльністю дітей.

Художньо-мовленнєва діяльність дітей включає: сприймання на слух і розуміння змісту художніх творів; відтворення змісту (відповіді на запитання, переказ за ролями, декламування тощо); елементи театралізацій (інсценування, вистави); творчо-імпрровізаційну діяльність (драматизації, ігри за сюжетами творів тощо).

Заняття з грамоти мають пропедевтичний характер. Завданнями занять є: розвиток уміння слухати й чути, зокрема фонетичного й фонематичного слуху, ознайомлення з основними одиницями мовлення реченням, словом, складом, звуком; ознайомлення з усіма літерами української абетки як знаками передачі звуків на письмі, оволодіння складовим злитим читанням двобуквених складів, трибуквених і двоскладових слів найпростішої структури (за запитом батьківської громадськості, так як програми не передбачають навчання читання).

Важливим аспектом роботи в гуртках є *підготовка дитини до писання*, що передбачає забезпечення належного рівня розвитку дрібної моторики, гнучкості й сили кистей рук дітей, координації рухів рук, очей, окоміру; навчання орієнтації на площині аркуша, сторонці аркуша, у клітинках й на рядках. Основу цієї роботи складає різноманітна діяльність упродовж занять, пов'язана із роботою кистей рук: вирізування, обривання й наклеювання в аплікації, малювання, конструювання з паперу, викладання мозаїки, нанизування тощо.

Основні завдання полягають у формуванні наступних життєвих компетентностей:

1. Пізнавальної, що забезпечує у вихованців інтерес до навчання засвоєння початкових художніх та графічних знань.
2. Практичної, що сприяє навичкам правильно тримати олівець, користуватися зошитом, малювати пунктирні, штрихові лінії, малювати дугоподібні та зигзагоподібні лінії, застосовувати під час виконання завдань набуті знання про просторові уявлення, застосовувати під час виконання завдань набуті знання про властивості предметів, відрізняти геометричні фігури, будувати візерунки із запропонованих штрихових ліній, геометричних фігур тощо, самостійно виконувати вправи пальчикової гімнастики та вправи для очей, підпорядковувати рухи руки, очей, контролю самосвідомості, виконувати логічні вправи, копіювати зображення предметів.
3. Творчої, що забезпечує формування творчих здібностей: знань про основні правила штрихування, контури та форми фігур, графічних навичок, та навичок копіювання, просторові уявлення (ліворуч, праворуч, знизу, зверху; над і під лінією, між лініями тощо), властивості предметів (великий, малий, більший, менший тощо).
4. Соціально-комунікативної, що сприяє вихованню навичок самоконтролю та самооцінки виконаної роботи, колективної роботи та спілкування, використання набутих знань у побуті, працелюбності, старанності, сумлінного ставлення до праці, впевненості в своїх вміннях.

Художньо-естетичний розвиток дітей передбачає належний рівень сформованість в них уяви, фантазії, сенсорних відчуттів, естетичного сприйняття, образного мислення. Він базується на формуванні вміння відчувати, бачити гарне в об'єктах довкілля та вносити елементи прекрасного в життя. Невід'ємна його складова – ознайомлення з творами образотворчого і музичного мистецтва прилучення дітей до надбань національної та світової культури.

Актуальним завданням є своєчасне виявлення в дітей з дошкільних років і подальший розвиток у них природних задатків та нахилів до творчої діяльності, виховання в усіх дітей основ художнього смаку, художньо-творчих здібностей через формування наступних життєвих компетентностей:

1. Пізнавальної, що забезпечує у вихованців інтерес до навчання, засвоєння

початкових естетичних знань.

2. Практичної, що сприяє навичкам правильно тримати олівець, пензель, ножиці, користуватися альбомом, фарбами та приладдям для занять декоративною творчістю, застосовувати під час виконання завдань набуті знання про просторові уявлення, застосовувати під час виконання завдань набуті знання про властивості предметів та матеріалів, відрізнити геометричні фігури, підпорядковувати рухи рук та очей контролю самосвідомості.
3. Творчої, що забезпечує формування художніх здібностей: вміння самостійно добирати матеріали, кольори, створювати різноманітні композиції.
4. Соціально-комунікативної, що сприяє:
  - Здатності формувати власну точку зору та поважати думки інших.
  - Вмінню вступати в контакти з усіма людьми, уникати конфліктних ситуацій.
  - Формуванню бачення самого себе у взаємозалежності з іншими.
  - Формуванню цінностей суспільства.
  - Оволодінню спілкуванням.
  - Умінню осмислювати інформацію.
  - Саморозвитку і самоосвіті.
  - Самоконтролю та самооцінці.
  - Використанню набутих знань у побуті.

Працелюбності, старанності, сумлінному ставленню до праці, впевненості в своїх вміннях.

Соціально-моральний та емоційно-ціннісний розвиток дітей передбачає навчання їх взаємодії з дорослими та однолітками, розвиток соціальних емоцій і мотивів поведінки, вмінь орієнтуватися в новому соціальному середовищі, опановувати нові соціальні ролі й стосунки; адекватній реакції на асоціальні вчинки, успіх та неуспіх у діяльності.

Креативний розвиток дітей має на меті формування здатності до творення нового в усіх видах діяльності. Освітня робота з дітьми максимально спрямовується на виявлення творчої ініціативи, надання можливостей для самостійного вибору діяльності, реалізації власних ідей.

Здійснення завдань розвитку, навчання і виховання дітей у гуртках раннього пізнавального розвитку «Малятко» значною мірою визначається налагодженням *взаємодії дітей і дорослих: «педагог-діти-батьки»*. Батьки і педагоги – вихователі одних і тих же дітей, і результат навчання, виховання, розвитку може бути успішним тоді, коли вони є союзниками. В основі цього союзу – єдність поглядів на навчально – виховний процес, спільно вироблені цілі і завдання, шляхи досягнення очікуваних результатів. Взаємодія має здійснюватися на засадах діалогу, довіри, партнерства, що є запорукою

успішного розвитку дитини.

Взаємодія з батьками передбачає розв'язання таких завдань:

- Встановлення партнерських відносин з сім'єю кожної дитини, створення атмосфери взаєморозуміння і співробітництва.
- Визначення ціннісних орієнтирів спільної діяльності та шляхів їх досягнення.
- Залучення батьків як активних суб'єктів та партнерів педагогів до організації навчально-виховного процесу.
- Навчання батьків оптимальній формі взаємодії з дитиною, що найбільше відповідає її віковим особливостям.
- Організацію та проведення різноманітних родинних свят.
- Обмін кращим досвідом сімейного виховання дошкільників.

Вирішенню даних завдань сприятиме:

- вивчення мікроклімату та умов сімейного виховання, виховного потенціалу сім'ї, характеру, типу стосунків між батьками та дітьми, структури спільного дозвілля членів родини, форм і методів, що застосовується батьками у вихованні дітей, педагогічної культури батьків, рівня батьківського контролю, готовності батьків до взаємодії з навчальним закладом тощо. При цьому використовується комплекс методів: спостереження, бесіда, анкетування, аналіз, дискусія, метод мозкового штурму, тренінги, інтерв'ю тощо;
- педагогічна просвіта батьків, яка планується відповідно до вікових особливостей дітей, цілей та завдань навчально-виховного процесу, проблем, що виникають у ході спільної діяльності педагогів і батьків;
- забезпечення участі батьків у життєдіяльності дитячого колективу;
- педагогічне керівництво діяльністю батьківської ради (допомога в плануванні та організації її діяльності);
- індивідуальна робота з батьками (індивідуальні бесіди з батьками, спільне визначення перспектив та засобів розвитку дитини, педагогічні консультації, індивідуальні доручення);
- інформування батьків про хід і результати навчання, виховання і розвитку дітей (індивідуальні консультації, складання карт розвитку дітей, розробка портфоліо їхніх досягнень).

Умови реалізації діяльності

гуртків раннього пізнавального розвитку «Малятко»

Вирішальною умовою реалізації діяльності гуртків раннього пізнавального розвитку «Малятко» є комплексне розв'язання питань щодо їх впровадження у таких напрямках:

1. Нормативне забезпечення (необхідність розробки Положення про об'єднання гуртків раннього розвитку дитини «Малютко» тощо).
2. Наукове та організаційно-методичне забезпечення (створення навчально-методичного забезпечення: програм, методичних матеріалів, розробка й запровадження нових методик навчання та виховання дітей).
3. Кадрове забезпечення (організація підготовки педагогів з урахуванням завдань навчання, виховання, розвитку дітей дошкільного віку, вивчення перспективного досвіду роботи з дошкільниками).
4. Матеріально-технічне забезпечення (наявність сучасного технічного обладнання, якісних аудіо-відеоматеріалів тощо).
5. Організація та забезпечення психолого-педагогічного навчання батьків для підвищення їх компетентності, педагогічної культури.

ПОЛОЖЕННЯ
про об'єднання гуртків раннього розвитку «Малятко»
Центру дозвілля дітей та юнацтва Орджонікідзевського району

Передмова

На сучасному етапі дитина з її потребами, нахилами, здібностями стоїть у центрі освітньо-виховної системи. До навчання дітей застосовується особистісно орієнтований підхід. Вітчизняна освіта поступово переорієнтовується, ставить інші навчально-виховні завдання, відбувається переосмислення ролі особистості в суспільстві. Її головною метою стає розвиток особистості, життєвого потенціалу та життєвої компетентності вихованця.

Компетенція дитини молодшого віку – це її особистісне надбання. Тому найбільш успішне формування компетенцій може відбуватися тільки в особистісно-орієнтованому освітньому процесі.

Відповідно до Базового компонента компетентність вихованця молодшого віку оцінюється за формами його активності: фізичної, соціально-моральної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, художньої, креативної та основних видах діяльності: предметно-практичній, пізнавальній, комунікативній.

Діяльність об'єднання гуртків раннього розвитку «Малятко» спрямована на комунікативні здібності дитини, як комплексне застосування мовних і немовних засобів з метою комунікації, спілкування в конкретних соціально-побутових ситуаціях, уміння орієнтуватися в ситуації спілкування, ініціативність спілкування, стриманість у спілкуванні; культура мовленнєвої комунікації.

I. Загальні положення

1.1. Об'єднання гуртків раннього розвитку «Малятко» (далі – «Об'єднання») є однією з форм дитячих творчих об'єднань Центру дозвілля дітей та юнацтва Орджонікідзевського району (далі – «Центр дозвілля»).

1.2. Основні напрямки діяльності Об'єднання:

- підвищення рівня загального розвитку дітей, зміцнення їх здоров'я, стимуляція працездатності, удосконалення мислення, пізнавальних інтересів;
- організація змістовного дозвілля.

1.3. Головними завданнями Об'єднання є:

- соціалізація особистості, формування мотиваційної готовності до навчальної діяльності;

- розвиток варіативності мислення, творчих здібностей, фантазії, уяви;
- розвиток мовлення, уміння обґрунтовувати свої судження, робити найпростіші висновки;
- формування вміння цілеспрямовано володіти вольовими зусиллями, будувати стосунки з однолітками, бачити себе очима оточуючих; виховання почуття любові до своєї малої батьківщини - Запорізького краю.

1.4. Головними завданнями педагогів Об'єднання є:

- навчити дитину орієнтуватися в нових соціальних умовах, виявляти інтерес до однолітків;
- формувати вмінні узгоджувати свої дії з партнерами у спільній діяльності,
- домовлятися, співпрацювати;
- учити виявляти вплив на оточуючих, налагоджувати взаємодію;
- формувати вміння у спільній діяльності керуватися спільними інтересами,
- обмежувати власні надмірні домагання;
- вчити обстоювати власну позицію, яка не домінуватиме над іншими, вміти поступатися, приймати позицію іншого;
- розвивати вміння зрозуміти й добровільно прийняти погляд іншого, не насаджувати свою думку, уникати конфліктів;
- розвивати вміння миролюбно розв'язувати конфліктні ситуації без допомоги дорослого, відчуття справедливості;
- вчити бути об'єктивними в оцінках, здійснювати самоаналіз власних вчинків і думок;
- вчити доброзичливо ставитися до суджень іншого, мати право на помилку та можливість її виправити;
- виховувати вміння поводитись чесно, дотримуватись наданого слова;
- вчити дорожити взаєминами з однолітками, товаришувати, дружити

1.5. Об'єднання у своїй діяльності керується Законами України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», Положенням про позашкільний заклад, Статутом Центру дозвілля та цим положенням.

II. Організація, структура і основи діяльності об'єднання

- 2.1. Зарахування до Об'єднання здійснюється у період з 1 до 15 вересня на підставі заяв батьків або осіб, які їх замінюють. Вік вихованців від 4 до 6 років. Протягом навчального року можливий добір вихованців.
- 2.2. Навчальні програми гуртків Об'єднання побудовані на засадах Базового компоненту дошкільної освіти в Україні, Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Впевнений старт», «Дитина» та «Я у світі» і не

дублюють розділи підготовчого періоду програми початкової школи.

Навчальні програми гуртків Об'єднання розроблені у відповідності до Закону України від 06.07.2010 № 2442-VI «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу» який передбачає надання обов'язкової дошкільної освіти всім дітям, які досягли 5-річного віку, через організацію груп підготовки до школи при загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладах.

- 2.3. Гуртки Об'єднання працюють за навчальними програмами, які передбачають викладання таких компонентів, спрямованих на розвиток пізнавальних можливостей вихованців: «Кмітливий олівець», «Абетка», «Веселі чомусики», «Маленькі майстри», «У світі природи», «Раз – сходинок, два – сходинок».
- 2.4. Форма занять у гуртках Об'єднання – групова. Наповнюваність груп 10-15 вихованців.

III. Організація навчально-виховного процесу

- 3.1. Навчальні заняття в Об'єднанні організуються за системою півріччя:
- 1 півріччя - з 15 вересня до 31 грудня.
  - 2 півріччя - з 2 січня до 31 травня.
- 3.2. Розклад занять Об'єднання складається адміністрацією Центру дозвілля з урахуванням вікових особливостей вихованців і встановлених санітарно-гігієнічних норм. Тривалість заняття - 30 хвилин, перерви між заняттями – 5-15 хвилин.
- 3.3. Протягом навчального року вихованці Об'єднання беруть участь у заходах Центру дозвілля.

IV. Управління та керівництво Об'єднанням

- 4.1. Об'єднання безпосередньо підпорядковане заступнику директора з навчально-виховної роботи, який також здійснює педагогічне керівництво.
- 4.2. Загальне управління Об'єднанням здійснює директор Центру дозвілля.

V. Фінансово-господарська діяльність та матеріально-технічна база Об'єднання

- 5.1. Джерелами фінансування Об'єднання є:
- кошти місцевого бюджету;
  - кошти благодійного фонду при Центрі дозвілля.

5.2. Основним фінансовим документом Об'єднання є журнали планування та обліку гурткової роботи.

VI. Реорганізація або ліквідація Об'єднання

6.1. Реорганізація або ліквідація Об'єднання може бути здійснена у разі ліквідації або реорганізації Центру дозвілля.

6.2. Реорганізація або ліквідація Об'єднання може бути здійснена у разі невиконання (неналежного виконання) педагогічними працівниками вимог чинного законодавства щодо організації навчально-виховного процесу.

Література

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / Наук. ред. та упоряд. О.Л. Кононко. – 2-ге вид., випр. – К.: Світич, 2008. – 430 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К.: Світич, 2003. – 42с.
3. 1000 упражнень для подготовки к школе – Москва. Беретна О.М.
4. Бейлина А. Пальчиковые игры // Дошк. Восп. – 1990. - № 9.- С. 102-107.
5. Беседы с учителем. Первый класс начальной школы / Под ред. Н.Ф. Виноградовой, Л.Е. Журовой. – М.: Вентана-Граф, 1998. – С.118-140.
6. Бистров О.А., Бистрова Е.С. Уява. Розвивальні ігрові вправи. – Х.: ТОРСІНГ ПЛЮС 2006. – 64 с.
7. Богатеева З.А. Чудесні поделки из бумаги: книга для воспитателей детского сада и родителей. – М.: Просвещение, 1999. – 208 с.
8. Дитина в дошкільні роки. Програма розвитку, навчання та виховання дітей. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2000. – С. 218-219.
9. Доронова Т.Н., Якобсон С.Г. Обучение детей 2-4 лет рисованию, лепке, аппликации в игре. – М., 1992.
10. Залеська І. Газета « Психолог». Вкладка. Розвиток емоційно-вольової сфери дітей старшого дошкільного віку. № 22-24, червень 2008. – 31 с.
11. Иголкина О.В. Объемные аппликации. – Книжный клуб «Клуб семейного досуга», 2012.
12. Крутий К.Л. Концепція та методичні засади програми «Дитина в дошкільні роки». – Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2000. – 230 с.
13. Лепим из соленого теста: украшения, сувениры, поделки, декор. – М., 2003.
14. Майорська Т. Оригамі для всієї сім'ї. – Книжный клуб «Клуб семейного досуга», 2005.
15. Маковецька Н. Конспекти занять до зошита № 1 «Підготовка руки дитини до письма» (середній дошкільний вік). – Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2009. – 131 с.
16. Математика для малят. Навчальний посібник. Клід І.О.
17. Немецкий Б.М. Изобразительное искусство и художественный труд. – М., 1991.
18. Николаева С.Н. Методика экологического воспитания в детском саду. - М.: Просвещение, 2002.
19. Николаева С.Н. Экологическая культура в дошкольном детстве. – М.: Просвещение, 2002. – с. 3 - 7.
20. Николаева С.Н. Юный эколог: Программа экологического воспитания дошкольников. – М.: Мозаика-Синтез, 2004. - с. 85 -91.

21. Орлов В. Чарівна парасолька. – Донецьк: Сталкер, 1998. – 320 с.
22. От рождения до школы. Примерная основная общеобразовательная программа дошкольного образования. / Под ред. Н.Е. Вераксы, Т.С. Комаровой, М.А. Васильевой. – М.: Мозаика-Синтез, 2010.
23. Полная хрестоматия для дошкольников. /Сост. С. Д. Томилова. – М.: АСТ, - 2011.
24. Програма підготовки дітей до школи (для підготовки до школи дітей старшого дошкільного віку, які не відвідують дитячий садок). – Запоріжжя, 2011.
25. Психологічні заняття з дошкільнятами / упоряд. Т. Червоніна. – П86 К.: Шкільний світ, 2008. – 128 с.
26. Романовська Д.Д., Довгань М.І. Психологічна абетка для малюків. – Чернівці, 2002. – 70 с.
27. Романовська Д.Д., Чаплак Я.В. «Психологічне забезпечення внутрішньої диференціації у навчально-виховній роботі в дошкільній та початковій ланках освіти. – Чернівці, 2001. – 118 с.
28. Серебрякова Т.А. Экологическое образование в дошкольном возрасте. – М.: Издательский центр Академия, 2008. – с. 128 - 130.
29. Система работы по экологическому воспитанию дошкольников. Старшая группа./Сост. П.П. Федосеева. – Волгоград: ИТД Корифей, 2008.
30. Фокина В.Г. Ознакомление детей с осенними явлениями природы. //Справочник старшего воспитателя дошкольного учреждения. - 2009. № 10.
31. Художественная аппликация и узоры из бумаги – Донецк, 2005.
32. Цікава математика – Д.Сталкер, 1999 – 336 с. Беженова М.О., Шклярєвський Е.О.